

POROVNANIE PLAVECKEJ VÝKONNOSTI UCHÁDZAČOV O ŠTÚDIUM TELESNEJ VÝCHOVY V BANSKEJ BYSTRICI V ŠKOLSKÝCH ROKOCH 2007/2008 A 2008/2009

COMPARISON OF SWIMMING PERFORMANCE OF APPLICANTS FOR PHYSICAL EDUCATION STUDIES IN BANSKA BYSTRICA IN THE YEARS 2007/2008 AND 2008/2009

Matej Bence

Katedra telesnej výchovy a športu, Fakulta humanitných vied, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, SK

ABSTRACT

In the contribution the author deals with swimming performance of students who apply for studying at Department of Physical Education, University of Matej Bel in Banska Bystrica, in the years 2007/2008 and 2008/2009. The author evaluates the achieved results of applicants from two criteria. The first criterion is quality and the second criterion is the obtained technique of swimming styles. Both of these criteria are evaluated by points. Author suggests possibilities for improvement of swimming teaching process.

Keywords: applicants for studying at Department of Physical Education, swimming, swimming performance, technique evaluation

SÚHRN

Autor sa v príspevku zaoberá plaveckou výkonnosťou uchádzačov o štúdium telesnej výchovy na FHV UMB v Banskej Bystrici v školskom roku 2007/2008 a 2008/2009. Hodnotí dosiahnuté výsledky uchádzačov z pohľadu kvality plávania prostredníctvom bodového hodnotenia a z pohľadu technického zvládnutia plaveckých spôsobov. Navrhne možnosti zlepšenia vyučovacieho procesu v plávaní.

Kľúčové slová: uchádzači o štúdium telesnej výchovy, plávanie, plavecká výkonnosť, hodnotenie techniky

Problém

Plávanie v učebnom programe Katedry telesnej výchovy a športu Fakulty humanitných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, (ďalej KTVŠ FHV UMB), ktorá pripravuje učiteľov telesnej výchovy a trénerov, je zaradené dlhodobo, ale aj v súčasnosti v kreditovom systéme štúdia medzi kľúčové, povinné vyučovacie predmety.

S teóriou a didaktikou plávania, s praktickými cvičeniami vo vzťahu k odboru štúdia, sa študenti telesnej výchovy stretávajú počas troch semestrov, so zameraním na získavanie teoretických vedomostí a praktických zručností na takej úrovni, aby zodpovedne a profesionálne realizovali vyučovací, alebo tréningový proces.

Záujem o štúdium telesnej výchovy na FHV UMB v Banskej Bystrici sa neustále zvyšuje a prekračuje tak možnosti stanovené školou na prijatie študentov do prvého ročníka štúdia. Z tohoto dôvodu je nutné každoročne realizovať talentové prijímacie skúšky, umožňujúce primárnu selekciu budúcich študentov.

Talentovú skúšku na základe dosiahnutých výkonov tvorí komplexné hodnotenie požiadaviek na atletiku, gymnastiku, športové hry a plávanie. Splnením týchto požiadaviek preukazuje uchádzač úroveň motorickej pripravenosti tak, aby počas štúdia na fakulte zvládol špecifické požiadavky z týchto športových odvetví.

Výber študentov telesnej výchovy na jednotlivých vysokých školách v rámci talentových skúšok z plávania realizujú v poslednom období najmä riešitelia Grantových úloh, ktorí sa zaoberajú problematikou výučby plávania na vysokých školách na Slovensku.

Bence, Chebeň (2002) porovnávali plaveckú výkonnosť uchádzačov o štúdium telesnej výchovy v Banskej Bystrici a v Nitre, pričom zistili, že plavecká výkonnosť úmerne zodpovedá požiadavkám na talentové skúšky, ale dosahuje len priemernú úroveň na obidvoch sledovaných vysokých školách.

Podobné výsledky ako v Banskej Bystrici a v Nitre dosiahol na FTVŠ UK v Bratislave Kalečík (2007), ktorý zaznamenal len priemernú plaveckú úroveň, pričom konštatuje pokles plaveckej pripravenosti uchádzačov o štúdium na tejto fakulte.

Bence, Kalečík, Chebeň (2008) porovnávali plaveckú výkonnosť uchádzačov o štúdium telesnej výchovy na vysokých školách v Banskej Bystrici, Bratislave a v Nitre, pričom zistili jej klesajúcu úroveň. Túto problematiku v rámci Grantovej úlohy spracovala Viczayová (2007). K ďalším vysokoškolským pedagógom, ktorí sa dlhodobo zaoberajú problematikou výučby plávania študentov a prezentujú svoje výsledky patrí napr.: Janko (2001), Macejková (2005), Merica (2007), a ďalší.

Cieľ a úlohy

Cieľom našej práce je porovnať stav plaveckej výkonnosti uchádzačov o štúdium telesnej výchovy na FHV UMB v Banskej Bystrici v školských rokoch 2007/2008 a 2008/2009. Zo stanoveného cieľa vyplývajú tieto úlohy:

- porovnať výber plaveckých spôsobov v súboroch mužov a žien v rokoch 2007 a 2008
- porovnať a vyhodnotiť plaveckú výkonnosť uchádzačov o štúdium telesnej výchovy v sledovaných rokoch výskumu (2007 a 2008)
- porovnať dosiahnuté hraničné (najpomalšie a najrýchlejšie) časy v plaveckom spôsobe prsia a kraul v sledovaných súboroch žien a mužov v rokoch 2007 a 2008
- navrhnúť adekvátne riešenia pre skvalitnenie prijímacích talentových skúšok so zameraním na plávanie

Metodika

Výskumný súbor tvorili uchádzači o štúdium telesnej výchovy na FHV UMB v Banskej Bystrici v školských rokoch 2007/2008 a 2008/2009. Prijímacích talentových skúšok, ktoré sme realizovali v dňoch 23. – 27. apríla 2007 sa celkove zúčastnilo 37 žien a 209 mužov (spolu 246 uchádzačov). Približne v rovnakom termíne, 21. – 25. apríla 2008 sa prijímacích skúšok zúčastnilo 48

žien a 234 mužov (spolu 282 uchádzačov). Uchádzačom, ktorí zo zdravotných dôvodov nemohli absolvovať talentové skúšky v riadnom termíne sme poskytli náhradný termín. Počty uchádzačov uvádzame v tabuľke 1.

Stav plaveckej výkonnosti uchádzačov o štúdium v Banskej Bystrici sme zisťovali v krytej plavárni FHV UMB. Bazén má 6 dráh, maximálnu hĺbku vody 4 metre, minimálnu 1,5 metra. Priemerná teplota vody dosahuje 28°C, teplota vzduchu 29°C. Uchádzači plávali v skupinách po štyroch, v dráhach 2 – 5. Na dve dráhy bol určený jeden časomerač, učiteľ plávania, ktorý zároveň hodnotil aj techniku plávania.

Prijímacia skúška z plávania pozostáva z preplávania 100 m vzdialenosti so štartovým skokom vybraným plaveckým spôsobom. Plaveckú výkonnosť sme hodnotili podľa pravidiel plávania a bodovacej tabuľky. Na základe plaveckého spôsobu a zaplávaneho času sme prideliť body a všetky výsledky sme zaradili do frekvenčnej tabuľky od štandardu po 10 bodov.

Do výberového konania boli zaradení všetci uchádzači, ktorí plynule preplávali túto vzdialenosť, napriek tomu, že podľa desaťstupňovej bodovacej tabuľky na základe dosiahnutého času nezískali ani jeden bod.

Pre hodnotenie techniky plávania sme vytvorili klasifikačnú stupnicu v rozsahu hodnotenia od A až F, ktorú sme experimentálne použili pri hodnotení plaveckej výkonnosti uchádzačov o štúdium telesnej výchovy v Banskej Bystrici už v školskom roku 2007/2008. Takéto hodnotenie techniky sme zopakovali aj pre uchádzačov o štúdium v školskom roku 2008/2009 z dôvodov overenia objektivity jeho realizácie na iných vysokých školách, vybraných pre riešenie grantovej úlohy VEGA, pod názvom Štandardizácia plaveckých výkonových štandardov na univerzitách v SR a vybraných krajinách EU č. 1/4482/07.

Subjektívne sme hodnotili: štartový skok, polohu tela a dýchanie, prácu paží, prácu dolných končatín a základnú obrátku.

Pre spracovanie výsledkov sme použili základné štatistické metódy, percentuálne vyjadrenie, logickú analýzu a syntézu

Tab. 1. Počty uchádzačov o štúdium telesnej výchovy na FHV UMB v rokoch 2007 a 2008
Table 1. Number of adepts of physical education study on FHV UMB in 2007-2008

FHV UMB B.B.	2007	2008	SPOLU
Ženy - n	37	48	85
Muži - n	209	234	443
Spolu - n	246	282	528

Vysvetlivky: n = počet (number), ženy (women), muži (men)

Výsledky

V prvej časti výsledkov prezentujeme výber plaveckých spôsobov, ktoré si uchádzači zvolili počas talentových skúšok a uvádzame ich v tabuľke 2.

Tabuľka 2 nám ukazuje, že v súbore žien si vybralo plavecký spôsob prsia v roku 2007 76,5 % uchádzačiek, v roku 2008 79 %. Tento nepatrný nárast o 3,5 % poukazuje na neustály záujem o prsiarsky plavecký spôsob a jeho využívanie najmä v rekreačnom plávaní všeobecnej populácie.

Výber plaveckého spôsobu prsia v súbore mužov v roku 2007 predstavuje 59,3 %. Percentuálny nárast (5,7 %) využitia tohto plaveckého spôsobu u mužov sme zaznamenali v roku 2008, až 65 %, čo

rovnako, ako u žien poukazuje na čiastočnú prioritu prsiarskeho spôsobu v rekreačnom plávaní.

Plavecký spôsob kraul si zvolilo v roku 2007 24,5% uchádzačiek, prevažne tých, ktoré sa v predchádzajúcom období plávaniu aktívne venovali. V roku 2008 sme zaznamenali pokles o 3,5%, čo tvorilo len 21 % uchádzačiek, ktoré plávali kraulom.

V súbore mužov využilo plavecký spôsob kraul v roku 2007 40,7 % uchádzačov, v roku 2008 ich počet klesol na 35 % (o 5,7 %), čo poukazuje na znížený záujem o plavecký spôsob kraul, ktorý je náročnejší na kondičnú pripravenosť všeobecnej populácie, ktorá sa len sporadicky venuje plávaniu.

Tab. 2. Výber plaveckých spôsobov uchádzačov o štúdium telesnej výchovy

Table 2. Selection of swimming styles of adepts of physical education study

Plav. spôsob	Prsia	Kraul	P %	K %	Spolu %
Ž 2007 n 37	28	9	76,5	24,5	100
Ž 2008 n 48	38	10	79	21	100
M 2007 n 209	122	87	59,3	40,7	100
M 2008 n 234	152	82	65	35	100

Vysvetlivky: prsia (breckstore), kraul (freestyle).

Tab. 3. Dosiahnuté priemerné časy žien a mužov v rokoch 2007 a 2008 v plaveckých spôsoboch prsia a kraul, ich bodové hodnotenie

Table 3. Reach average time of women and men in 2007-2008 on swimming styles breaststroke and free style in points amount

Plav. Spôsob	P x	B n	K x	B n	Bn x	Ned.
Ž 2007	2: 01	3,5	1: 41	8	5,75	3
Ž 2008	2: 20	1	1: 52	5,5	3,25	3
M 2007	1: 51	3,9	1:36,8	4,6	4,25	5
M 2008	2: 17	0	1: 33,5	3,8	3,8	9

Vysvetlivky: P x = prsia, priemerný čas v minútach (average time on minutes) K x = kraul, priemerný čas v minútach, B n = počet bodov (numbetr of points), Bn x = priemerný počet bodov (average number of points) Ned. = nedoplával (donot finisch).

Tab. 4. Dosiahnuté hraničné časy žien a mužov v rokoch 2007 a 2008 v plaveckých spôsoboch prsia a kraul v minútových hodnotách

Table 4. Reach average time of women and men in 2007-2008 on swimming styles breaststroke and free style in minutes

Plav. spôsob	P min.	P max.	K min.	K max.
Ž 2007	1: 43,9	3: 25,6	1: 24,5	2: 07,0
Ž 2008	1: 39,0	3: 57,1	1: 25,5	2: 01,2
M 2007	1: 26,4	3: 04,4	1: 02,0	3: 30,0
M 2008	1: 25,3	4: 07,5	0: 59,0	2: 33,4

Vysvetlivky: min = najlepší čas (best time), max = najhorší čas (worst time).

Porovnaním dosiahnutých priemerných časov v prsiarskom plaveckom spôsobe žien v rokoch 2007 – 2008 pozorujeme pokles ich plaveckej výkonnosti až o 19 sekúnd, čo tvorí výraznú negatívnu zmenu, prejavujúcu sa aj v bodovom hodnotení na úrovni 2,5 bodu. V plaveckom spôsobe kraul súboru žien zisťujeme znovu pokles dosiahnutých priemerných časov o 11 sekúnd, čo tvorí hodnotu až 3,5 bodu.

Rovnakým porovnaním priemerných časov v prsiarskom plaveckom spôsobe mužov badáme podobne ako u žien pokles ich plaveckej výkonnosti v priemerných hodnotách až o 26 sekúnd, pričom súbor mužov v roku 2008 nedosiahol v hodnotení tohto spôsobu ani jeden bod. Menšie rozdiely plaveckej výkonnosti zaznamenávame v plaveckom spôsobe kraul v prospech súboru mužov roku 2008 o 3,3 sekundy. Napriek tomu priemerné bodové hodnoty sú lepšie v súboroch žien a mužov v roku 2007. Počet uchádzačiek, ktoré nedopliávali je v súbore žien rovnaký, v súbore mužov sa v roku 2008 zvýšil o štyroch uchádzačov na 9.

V plaveckom spôsobe prsia v súbore žien sme zaznamenali pri hodnotení najlepších výkonov rýchlejší čas v roku 2008 o 4,9 sekundy. Pri porovnaní najpomalších časov je výsledok opačný v neprospech súboru žien v roku 2008 až o 31,5 sekúnd. V plaveckom spôsobe kraul je výsledok najlepších výkonov približne rovnaký, rozdiel tvorí 1 sekundu v prospech súboru žien v roku 2007. Porovnaním najpomalších výkonov podľa časov v plaveckom spôsobe kraul zisťujeme rozdiel 5,8 sekundy v neprospech súboru žien v roku 2007.

V plaveckom spôsobe prsia sme zaznamenali pri hodnotení najlepších výkonov v súbore mužov v roku 2008 rýchlejší čas len o 1,1 sekundy. Pri porovnaní najpomalších časov je výsledok výrazný v neprospech mužov v roku 2008, až 1: 03 min, čo pri takýchto hodnotách poukazuje na nezodpovednú prípravu uchádzačov o štúdium telesnej výchovy. Približne rovnaký rozdiel pozorujeme v najpomalších výkonoch v plaveckom spôsobe kraul, v tomto prípade v prospech súboru mužov v roku 2008 o 1: 03 min.

Pri porovnávaní najrýchlejších a najpomalších časov berieme do úvahy individuálne hraničné výkony, ktoré však nie sú smerodajné a uvádzame ich len ako doplnkový ukazovateľ.

Zarážajú nás najmä hodnoty najpomalších časov, ktoré by sa u uchádzačov o štúdium telesnej výchovy nemali vyskytnúť, a ktoré svedčia o ľahkovážnom a nezodpovednom prístupe v príprave na talentové skúšky z plávania a následne na štúdium telesnej výchovy.

Záver

Hodnotením talentových skúšok a porovnávaním výsledkov plávania v školských rokoch 2007/ 2008 a 2008/2009 sprostredkujeme

informácie o plaveckej pripravenosti a výkonnosti uchádzačov o štúdium telesnej výchovy na KTVŠ FHV UMB v Banskej Bystrici.

Zaznamenávame rôzny vzťah a pripravenosť uchádzačov o štúdium telesnej výchovy a na základe výsledkov konštatujeme klesajúcu úroveň ich plaveckej pripravenosti, ktorá nedosahuje už ani priemerné bodové hodnotenie. Zarážajúci je aj prístup niektorých uchádzačov k talentovej skúške z plávania, keď sa niekedy stane, že uchádzač odmietne absolvovať praktickú skúšku z plávania z dôvodu vlastnej plaveckej negramotnosti.

Takéto konštatovanie pramení z hodnotenia dosiahnutých výsledkov, najmä tých, ktoré súvisia s priemernými výkonmi v jednotlivých plaveckých spôsoboch, najčastejšie využívaných počas prijímacích talentových skúšok (prsia, kraul).

Pre skvalitnenie výberu študentov z radov uchádzačov o štúdium telesnej výchovy na KTVŠ FHV UMB v Banskej Bystrici, odporúčame absolvovať konzultácie, realizované pred prijímacími skúškami katedrou telesnej výchovy a športu, počas ktorých si môžu uchádzači overiť svoju psychickú a fyzickú pripravenosť.

Pre ďalší postup vo vzťahu k prijímaniu uchádzačov na štúdium telesnej výchovy odporúčame zaradiť do výberového konania len tých uchádzačov, ktorí v praktickom teste z plávania získali minimálne jeden bod. Nulové bodové hodnotenie nezaručuje splnenie praktických požiadaviek na získanie kreditu z plávania, čo podmieňuje ďalšie pokračovanie v štúdiu a prípravu budúcich učiteľov telesnej výchovy a trénerov.

LITERATÚRA

Bence,M., Chebeň, D. (2002).Plavecká výkonnosť uchádzačov o štúdium telesnej výchovy v Banskej Bystrici a v Nitre. In *50. výročie organizovaného vyučovania na vysokých školách*, ss.58 – 62. Nitra: SAUŠ, KTVŠ FZKI SPU v Nitre, KTVŠ PF UKF v Nitre.

Bence, M., Kalečík, Ľ., Chebeň, D. (2008). Porovnanie plaveckej výkonnosti uchádzačov o štúdium telesnej výchovy na Slovensku. In *Telesná výchova a šport, 18 (1)*, ss.14-19.

Janko, I. (2001). Úroveň plaveckej spôsobilosti študentov SPU Nitra v školskom roku 2000/2001. In *Telesná výchova a šport na vysokých školách v Slovenskej republike*. Nitra: KTVŠ SPU.

Kalečík, Ľ. (2007). Plavecká výkonnosť uchádzačov o štúdium na FTVŠ UK v Bratislave. In *TVS, 17 (2)*, ss.5–8.

Macejková, Y. a kol. (2005). *Didaktika plávania*. Bratislava: FTVŠ UK.

Merica, M. (2007). *Plávanie*. Trnava: MTF STU.

Viczayová, I. (2007). *Priebežná správa výskumnej úlohy VEGA 1/4482/07 Štandardizácia plaveckých*

*výkonových štandardov na univerzitách v SR
a vybraných krajinách EÚ.*

doc.PaedDr. Matej Bence, Ph.D.
FHV UMB
Tajovského 40
974 01 Banská Bystrica, SK
e-mail: bencematej@fhv.umb.sk
Tel.: +4210484667533